

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

עין משפט
גזירה

א ו מיי פ"א מהל' יבוס
הכלה יו:

תוספות ישנים

אמר רבא אחיה הנה הנה
לאסורא. בנמו מנאסותו
מנמו מנשואתו ובקלה
דערות אשה וזמה לא
מגלה חת בת בנה ואת
בת בתה כתיב אשתו ולשון
אשתו עיי קדושין משמע.
וארי' (פ"ג) [יהי' נשואין].
וקשה דאשתו משמע שיש
בה ביהמה ורי' נכנסה
לחופה ולא נבעלה לה יאה
בה אסור בה לה יתכן. לכן
ג"ל משום דגבי אשה כתיב
שאר דכתיב (ו) שפירש הנה
ואין שאר אלף מן הנשואין
אבל בלא ביהמה שפיר קרייה
החופה ולא נבעלה לכן
לחופה ולא נבעלה מן
משום יורה אשה משום
קבלה לנשואין ע"פ. ללא
דנבעלה דנשואין קורבה
מן ומקרי שאר: ויתאיי' וזה
ומה בתו מנשואתו ממתמו
לשפירא ובה מנאסותו
לשפירא בתו מנשואתו
מיהנה הנה: ואין להקשות
ארי' הולכי וזחאי הנה
הנה. וי"ל דליק' בתו
מנאסותו בתו מנשואתו
מה הנה ומה עמו
אף כמן הנה ומה עמו: אי
מגל אסורות הנה אמינה
וקלמני' בן דבנקוס מנהו
לחופה וי"ל דמגל' הנה
אוקמתו מן החליצה ומן
הייבוס. וי"ל דרזיה לומר
למני אסורות נכד ורזי
וקלמני אסורות לחוף
האלה לא שייך אסור בחליצה
ואתו' קלמני אשתו לא
שייך בה שפיר אסור שם
אשה אומר חולצת מתיבמת
מנהו כגון שבאשת אדם
מן השוק שאינו אחיו ברהם
שפירא משום' מני פוטרת
דאי תיזא אסורות משמע
שאיסור ערוב עומדת
לעולם על הפירה והיא
אסורין [גם] שלא במקום
מנהו דלמיתרין השתא
מקום מנהו אסורא שלא
מקום מנהו לא כ"ש אבל
השתא דמני פוטרת משמע
השפירא פוטרת הנדה
ממזות יבוס ועשה אשה
מנאל' דליכא מנהו ואיסורי
כאשת אחי שלא במקום
מנהו אבל היכא דליכא
מנהו לא עבד ערוה מדי
ופריא ליה. ואם תקשי
היא נולד לומר דלי היא
אין ואסורות דלפניו על
מקום מנהו וי"ל דאין אסורי
מן הייבוס מתמי' מן החליצה
דעשה דלפני חולצת מדמני'
פוטרת דבאמר לעיל וי"ל
דאי' לעיל אי מגל אסורות
היא אמרתי אסורות לייבוס.
אבל מתקן חלצה בעל
כדכתיב קמי' פוטרת דליק'
חולצת והכא ה"פ הוה
חולצת מתקן חלצה אש הוה
רזיה קמי' כל העולה וכו'

דילדה מן אבן מן אמתה או מן אבן מן אמה מן אבן מן אמה וכו'.
דדשיקין [לקמן ג.]. מולדת בית וגו' צין שאומרים לאבין קיים צין שאומרים
לאבין הווא מ"מ אין מקרא יולא מידי פשוטו ואם היא בת שנייה
מק"ו הוא דילפת אצל כולל אשה ובתה הוה שפיר בת שניה בת אשתו
כדאשכחן צ"פ ד' מיתות (פסהד'ין ג.)
דלמו שהיא אשת אביו הווא כלל אשת
אביו ובה אשתו היכא דנכנסה לחופה
ולא נבעלה נראה לרי' דחייב על בתה
אע"ג דערות אשה ובתה לא מגלה
כמבי דמשמע ביהמה דסבירא הוה
דליק' תלוי בניהה דהא לא מייחייב
על בת אנוסתו אלמא דקדושין
תלמו מלמא ואין סבירא לומר
דכסורייהו תלמו מלמא וואו הוה ללא
מייחייב על בת אנוסתו כמו שפי'
דקונטרס משום דאשה ובתה כתיב
לשון אשות מלמא דכתיב אש
ובת ומיהו כדילק' ברית נשואין על
האנוסה (לקמן ד' יט). מפרש הש"ס
צעמא אחרניא דעריות שאר כתיב
בה צנשאין איכא שאר צנאונסין ליכא
שאר: דאמר רבא אמר ר' רב
יצחק בר אבדימי. יש מגיהין רב
משום דרב יצחק בר אבדימי היה
רבו של רב כדאמר בפרק כל הנכר
(תולין דף קי. ו) ואם איכא מגל דלתנייה
לרב כחל אחיו ליה לרב יצחק בר
אבדימי וצ"פ כירה (שבת מ: ו) וא"ר
יצחק בר אבדימי פשט אשת נכנסתי
אחר רבי לנית שמרת כו' ולא היה
רצא צנימו דביזוס סתו רב יהודה
נולד רבא צ"פ בתרא דקידושין (ד'
עב): ואר"ת דע"כ גרסי' הכא רבא
שהיה בר פלוגתיה דאבדימי ואמר צ"פ'
הנשפין (פסהד'ין עו.) בתו מנאסותו
מנלן אמר אבדימי ק"ו על בת בתו ענש
על בתו לא כ"ש רבא אמר רב יצחק
בר אבדימי כו' וי"ל דמתי' יצחק בר
אבדימי היו: ב' מקמי אשת אחיו
ש"א היה בעולם. וה"ה מקמי
אשת אחיו ממנו ומחל' מנייהו נקט'
דכסורייהו לכו קרובי עצמו מיהו אלא
קרובה מנייהו טפי אצל אין לומר
דוקא לנבי אשת אחיו שלא היה
בעולמו לתו קרובה טפי לפי שלא
היה בעולמו אבל לנבי אשת אחיו טפי
כדאשכחן לענין עדות צ"פ (ד' קפח). דלפי'
מאן דמכשר בצלצ' דאבא פסיל צן אחיו
דע"כ לענין עריות אשתו בנו קרובה טפי
משאם אח שהבן כרעיה דאביה הוה דקשטי
בתו וזת בתו קרובה טפי משאם ו:
מא' איריא דתנא פוטרת. פי' דמשמע
אצל אי צעי מייבוס ליתני אסורות לייבוס:
א"ע"ג דמסיפא שמענין דביזשא לא צעיה
חליצה דקתני בצפיה כל שיעולה למתן
כו' מ"מ ניחא ליה גמי לאשמועיני בריתא
גופיה: כ' י"ן דבמקום מצוה הוא דאסירה
צרה. ואי הוה מני אסורות הוה משמע
כל שכן שלא במקום מנהו כיון דאיסור
צרה קאתי משי' קתני פוטרת דהשתא
במקום מנהו הוה דאסור משום דממילא
קאי באיסור אשת אח: ד' מצוה חליצה
קודמת השתא דקתני פוטרת ושוניה
חליצה כתיבא דמשמע דחליצה קודמת
אצל אי הוה תני אלא חליצה לחודה
לא הוה משמע מידי: למעוטי

כולהו גמי מדרשא אתו נהי דלענין ייבוס
אחיין מדרשא עיקר איסורייהו בהדיא כתיב
בהו בתו עיקר איסורא מדרשא (ד' דאמר רבא
אמר לי רב יצחק בר אבדימי אחיה הנה
הנה אחיה זמה זמה השתא דאמרת כל
מלחא דאתיא מדרשא חביבא ליה ליתני
לאחות אשה לבסוף אידי דאיירי באיסור
אחותא תנא אחות אשתו וליתניא להאי
בבא לבסוף אלא תנא קרובי קרובי נקט' תנא
בתו ובת בתו ובת בנו דקרובי עצמו ואידי
דתנא שלשה דורות למטה דידה תנא גמי
שלשה דורות למטה דידה תנא שלשה
דורות למעלה דידה ותנא אחותו ואחות
אמו דקרובי עצמו ואידי דאיירי באיסור
אחותא תנא אחות אשתו ובדין הוה דליקדמה
לכלתו מקמי אשת אחיו שלא בעולמו
דלא משום קרובה הוא דאיסורא אלא אידי
דאיירי באיסור אחות תנא אחיו שלא
היה בעולמו והדר תנא כלתו ומאי איריא
דתנא פוטרת ליתני אסורות אי תנא אסורות
הוה אמינא אסור לייבוס אבל מיחליץ חליצה
קמ"ל וליתני אסורה לחלוצי מאי קעביד
אלמא לא א"מ אתה אומר חולצת מתיבמת
כיון דבמקום מצוה הוא דאיסורה צרה ושלא
במקום מצוה שריא משום הכי תני פוטרת
ומאי איריא דתני מן החליצה ומן הייבוס
ליתני מן הייבוס לחודיה אי תנא מן הייבוס
הוה אמינא מיחליץ חליצה יבומי לא מייבומה
קמ"ל א"מ כל העולה לייבוס עולה לחליצה
וכל שאינו עולה לייבוס אינו עולה לחליצה
וליתני מן הייבוס ומן החליצה א"ג מן החליצה
לחודה אבא שאול היא דאמר ב' מצות
חליצה קודמת למצות ייבוס מנינא דרישא
למעוטי מאי ומנינא דסיפא למעוטי מאי
למעוטי
היה בעולמו אצל נבי אשת אחיו טפי
כדאשכחן לענין עדות צ"פ (ד' קפח). דלפי'
מאן דמכשר בצלצ' דאבא פסיל צן אחיו
דע"כ לענין עריות אשתו בנו קרובה טפי
משאם אח שהבן כרעיה דאביה הוה דקשטי
בתו וזת בתו קרובה טפי משאם ו:
מא' איריא דתנא פוטרת. פי' דמשמע
אצל אי צעי מייבוס ליתני אסורות לייבוס:
א"ע"ג דמסיפא שמענין דביזשא לא צעיה
חליצה דקתני בצפיה כל שיעולה למתן
כו' מ"מ ניחא ליה גמי לאשמועיני בריתא
גופיה: כ' י"ן דבמקום מצוה הוא דאסירה
צרה. ואי הוה מני אסורות הוה משמע
כל שכן שלא במקום מנהו כיון דאיסור
צרה קאתי משי' קתני פוטרת דהשתא
במקום מנהו הוה דאסור משום דממילא
קאי באיסור אשת אח: ד' מצוה חליצה
קודמת השתא דקתני פוטרת ושוניה
חליצה כתיבא דמשמע דחליצה קודמת
אצל אי הוה תני אלא חליצה לחודה
לא הוה משמע מידי: למעוטי
היה בעולמו אצל נבי אשת אחיו טפי
כדאשכחן לענין עדות צ"פ (ד' קפח). דלפי'
מאן דמכשר בצלצ' דאבא פסיל צן אחיו
דע"כ לענין עריות אשתו בנו קרובה טפי
משאם אח שהבן כרעיה דאביה הוה דקשטי
בתו וזת בתו קרובה טפי משאם ו:
מא' איריא דתנא פוטרת. פי' דמשמע
אצל אי צעי מייבוס ליתני אסורות לייבוס:
א"ע"ג דמסיפא שמענין דביזשא לא צעיה
חליצה דקתני בצפיה כל שיעולה למתן
כו' מ"מ ניחא ליה גמי לאשמועיני בריתא
גופיה: כ' י"ן דבמקום מצוה הוא דאסירה
צרה. ואי הוה מני אסורות הוה משמע
כל שכן שלא במקום מנהו כיון דאיסור
צרה קאתי משי' קתני פוטרת דהשתא
במקום מנהו הוה דאסור משום דממילא
קאי באיסור אשת אח: ד' מצוה חליצה
קודמת השתא דקתני פוטרת ושוניה
חליצה כתיבא דמשמע דחליצה קודמת
אצל אי הוה תני אלא חליצה לחודה
לא הוה משמע מידי: למעוטי

(א) מגינה יא: פסהד'ין נא.
ע"ז: פו: כיתות ג.
(ב) לקמן ג. סוטה ב.
פסהד'ין ג: גדה ג.
(ג) לקמן לו: כו: מהל'.
(ד) לקמן לו: קט'.
(ה) [ע"ג] ו [וע' מוס']
מגינה יא: ד"ה דלמא וכו'
ומוס' כתיב טו. ד"ה אמר
ומוס' צ"ב פו. ד"ה מי כאן
ומוס' מנמות ג. ד"ה רב
הקדא ומוס' מולין קי. ד"ה
איכא, ו [וע"ש מוס']
מנמות ג. ד"ה הנהל
סומכין.

תורה אור השלם

1. עריות בת בקד או בת
בתך לא תגלה ערוכות
פי' ערוכות הנה:
ורקיא יו י
2. ערות אשה ובתה לא
תגלה את בת בקד וגו'
בה בתה לא תשק לגלות
עריותה שארה הנה ומה
הוא: ורקיא יו י
3. ואיש אשר יקח את
אשה ואת אמה ומה
הוא באש וישקר אתו
ואתה ולא תודיה ומה
בתוככם: ורקיא יו י

גליון הש"ס

גמ' אם אתה אומר
חולצת מתיבמת. דק
דף לא גי' קדושין ט' פ'
ע"ז: ריש"י ד"ה ה"א
מיהליץ חליצה וכו' וכל
היבא דאמרי. עיי לקמן
ד' כל גי' אע"פ:

מוסף רש"י

אחיה הנה הנה.
לאסורא. אשתו זימה.
זימה. לשפירא כתיב
בנשואין שפירא הנה ומה
היא, וכתיב צנאונסין כי
ערוית הנה מה שהיה
האומר בנשואין עשה
המנוח בתה כבת עשה
ובת בנה, אף צנאונסין
עשה המנוח בתו כבת
בתו ובת בנו, כתיב
ומה זימה לשפירא, מאמר
שנתת אטות מנשואיך,
ובנשואה כתיב זימה היא,
כמה דכתיב צנאונס דמי,
וחזור ולמדי בה שפירא
מא' אפי' יקח את אשה
ואת אמה ומה היא כתיב
ישפיר אתו ואתה (ויגיה
א"י). וכל שאינה עולה.
לנית דל ייבוס. שאינה
זקוקה למייבוס (לקמן ד'
אניה עולה. השפירא לדי
הקניס לחליצה [לקמן
א"ז]). כתיב (דברים ה)
אל אם יספון האיש לקחת
יבמתו וחלצה (לקמן טו.).

(א) ג"ש דשארתי קאי על בתה ואמנם בתו' לקמן (נ"ז) ד"ה עריות אחיה כיון דכתיב שאר בקדא והיינו דלמדי ברית הפרשה אל כל שאר בגמי. (ב) נראה דל"ל הנה כבר פירש הקונטרס דהו לפיכא לא מ"ש וכו'.